EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 17.10.2006
KOM(2006) 597 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

OM GEMENSKAPENS UPP- OCH UTLÅNINGUNDER 2005

{SEK(2006)1306}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning ... 3

1. UPPLÅNINGEN 2005 ... 3

2. UTLÅNING I TREDJE LAND ... 4

2.1. Översikt ... 4

2.2. Gemenskapens makroekonomiska stöd ... 4

2.3. EIB:s utlåning under 2005 i EU:s sydöstra grannländer, Medelhavsområdet, Asien och Latinamerika samt Republiken Sydafrika ... 5

2.3.1. EIB:s mål och prioriteringar ... 5

2.3.2. Utlåning ... 6

2.3.3. Riskdelning ... 6

2.3.4. Samarbete med andra institutioner ... 7

2.4. Utlåning till länder som skrivit under Lomékonventionerna och Cotonouavtalet ... 7

3. BUDGETKONSEKVENSER AV UTLÅNINGEN ... 7

3.1. Garantier ur budgeten ... 7

3.2. Räntesubventioner ... 8

3.3. Riskkapital ... 8

INLEDNING

Enligt de rådsbeslut som inrättat Europeiska gemenskapernas olika låneinstrument skall kommissionen varje år informera rådet och Europaparlamentet om hur dessa instrument har använts.

När det gäller utlåningen till länder utanför Europeiska unionen är kommissionen enligt beslut från 1997 och 2000[1] skyldig att årligen underrätta rådet och Europaparlamentet om hur de lån från Europeiska investeringsbanken (EIB) som garanterats genom gemenskapsbudgeten använts i EU:s sydöstra grannländer, Medelhavsområdet, Latinamerika och Asien samt Sydafrika.

För att uppfylla dessa upplysningskrav beskrivs i rapporten utlåningstransaktionerna för varje område. För att komplettera bilden av utlåningsverksamheten innehåller rapporten även en kort sammanfattning av gemenskapens makroekonomiska stöd till tredje länder och av de räntesubventioner och garantier som är knutna till gemenskapslånen. Dessutom innehåller rapporten uppgifter om Euratom:s utlåningsverksamhet.

Tabellerna till denna rapport offentliggörs i ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar. Hänvisningarna till tabellerna i texten refererar till arbetsdokumentet.

1. UPPLÅNINGEN 2005

För att finansiera den utlåning som rådet beslutat om har kommissionen givits befogenhet att ta upp lån på respektive gemenskaps vägnar (EG, Euratom), på kapitalmarknaderna[2]. Upplåningen för makroekonomiskt stöd under 2005 gjordes för att bevilja ett lån till Serbien och Montenegro. Tre upplåningstransaktioner gjordes inom ramen för Euratom–låneinstrumentet för att finansiera ett lån till ett kärnkraftverk i Bulgarien och två lån för samma ändamål i Rumänien.

Trots ovan nämnda faktorer ökade Europeiska gemenskapernas och Europeiska investeringsbankens samlade upplåning under 2005 med 6 % till 52,9 miljarder euro jämfört med 49,9 miljarder euro under föregående år (se tabell 1.1), huvudsakligen till följd av EIB:s ökade upplåning.

När hänsyn tagits till återbetalningar, avskrivningar och växelkursvariationer uppgick den totala utestående upplåningen per den 31december 2005 till 250,1 miljarder euro, vilket är en ökning med 15,5% jämfört med 2004 (se tabell 1.2).

Fördelningen av upplåningen mellan olika valutor (se tabell 1.3) visar en minskning av lån i euro under 2005 till 37,5 % från 44,9 % under 2004 av alla emissioner, medan emissionerna i andra gemenskapsvalutor ökade från 13,0% till 23,0%. Lånen i valutor från länder utanför

---

[1] Rättslig grund: Rådets beslut 97/256 vad gäller det första allmänna mandatet och 2000/24/EG för det andra mandatet samt beslut 98/348/EG, 98/729/EG, 99/786/EG, 2000/24/EG, 2000/688/EG, 2000/788/EG, 2001/777/EG, 2001/778/EG, 2005/47/EG och 2005/548/EG.

[2] EKSG-fördraget löpte ut år 2002. Taken för gemenskapens nya instrument (GNI) har utnyttjats fullständigt och den sista upplåningen inom ramen för gemenskapens nya instrument hade helt amorterats under 2004. Inga medel anskaffades för dessa instrument och det kommer inte förekomma någon ny utlåningsverksamhet för dem.

gemenskapen stod för en lägre del av upplåningen och minskade från 42,0 % till 39,5 % av den totala upplåningen. Emissionerna i US-dollar sjönk från 41,6 % till 27,9 %. Under 2005, efter swaptransaktioner, var 97,3 % av lånen till rörlig ränta jämfört med 100 % 2004 (siffra före swap): se tabell 1.3 i bilagan).

2. UTLÅNING I TREDJE LAND[3]

2.1. Översikt

Det finansiella stödet till de tredje länder som slutit samarbetsavtal med gemenskapen tar sig olika former beroende på geografiskt område och vilka mål som eftersträvas. Det rör sig i regel om bilaterala lån (makroekonomiskt stöd eller betalningsbalansstöd) där gemenskapen bidrar till att återupprätta den makroekonomiska balansen i ett land. Kommissionen sköter dessa finansieringstransaktioner med utgångspunkt från rådets beslut.

I andra fall beviljas lånet endera i form av direkt finansiering av enskilda projekt eller globala lån till banker som i sin tur tar på sig uppgiften att fördela medlen mellan lokala projekt av mindre omfattning. EIB förvaltar dessa lån enligt bankens gängse villkor, och oftast med stöd av en garanti från gemenskapens budget.

Euratom–låneinstrumentet kan utnyttjas för finansieringsändamål i medlemsstaterna och i vissa tredje länder vid tidpunkten för beslutet (Armenien, Bulgarien, Tjeckien, Ungern, Litauen, Rumänien, Ryssland, Slovakien, Slovenien och Ukraina).

De geografiska områden inom vilka gemenskapen bedriver utlåningsverksamhet visas i bilagan (se tabell 2.1).

2.2. Gemenskapens makroekonomiska stöd

Makroekonomiskt stöd i form av lån är till sin karaktär exceptionellt och ingår som ett led i det internationella samfundets ansträngningar att, i samarbete med Bretton Woods-institutionerna, stötta betalningsbalansen i vissa länder som står inför makroekonomiska problem av övergående art. I gemenskapens fall är detta stöd inriktat på de geografiskt närliggande områdena, såsom västra Balkan och Kaukasus. Utbetalningarna görs på villkor att mottagarländerna uppfyller vissa mål beträffande makroekonomisk stabilisering och strukturreformer. Under dessa omständigheter är det ett begränsat antal transaktioner som genomförs varje år och det är svårt att göra meningsfulla jämförelser mellan olika år vad gäller det beviljade stödets utveckling.

De bidrag och lån som utbetalats med stöd av detta instrument förtecknas i bilagan (se tabell 2.2). Information återfinns även i kommissionens årliga rapport om genomförandet av makroekonomiskt stöd till för tredje land[4].

---

[3] Under 2005 förekom ingen utlåningsverksamhet till medlemsstaterna i gemenskapen. Eftersom anslutningen av tio nya medlemsstater ägde rum den 1 maj 2004 betraktades från och med det datumet de garanterade lånen till dessa länder inte längre som externa transaktioner.

[4] KOM(2006)391 och bilagor SEC(2006)938.

2.3. EIB:s utlåning under 2005 i EU:s sydöstra grannländer, Medelhavsområdet, Asien och Latinamerika samt Republiken Sydafrika

Avsnitt 2.3 utgör årsrapporten för 2005 som skall lämnas till Europaparlamentet och rådet i enlighet med artikel 2 i rådets beslut 2000/24/EG.

2.3.1. EIB:s mål och prioriteringar

I **EU:s sydöstra grannländer** har banken under 2005 bedrivit verksamhet i såväl de anslutande länderna som anslutningsländerna (Bulgarien, Rumänien, Kroatien och Turkiet) och även fortsatt att stödja investeringar i olika sektorer i länderna i västra Balkan (främst infrastruktur, hälso- och sjukvård och små och medelstora företag).

EIB prioriterar att förbättra, modernisera och utveckla kommunikations- och energisektorn genom att fästa särskild vikt de transeuropeiska näten (TEN). Banken inriktar sig på de väg- och järnvägskorridorer som framhölls som prioriterade utvecklingsområden på medellång sikt vid den alleuropeiska konferensen för transportministrarna.

Miljöfrågor i samband med EIB-projekt, liksom rena miljöprojekt, prioriteras inom ramen för den gradvisa anpassningen av de berörda ländernas lagstiftning till EU-lagstiftningen. Banken stödjer även små och medelstora företag och andra näringslivsinitiativ, särskilt utländska direktinvesteringar, antingen direkt eller genom bankens globala lån, särskilt då detta inbegriper partner från EU.

EIB fortsatte utlåningen genom det mandat för den särskilda utlåningsinsatsen för särskilda miljöprojekt i **nordvästra Ryssland** som löpte ut i maj 2005 (två projekt undertecknades i april och maj i St. Petersburg för 60 miljoner euro, varefter totalbeloppet tecknade lån inom ramen för detta mandat kom att uppgå till 85 miljoner euro), samt genomförde ett betydande förberedande arbete avseende det andra mandat (500 miljoner euro fram till juli 2007) för **Ryssland, Ukraina, Moldavien och Vitryssland** som rådet godkände i december 2004 och för vilket garantiavtalet undertecknades med kommissionen i december 2005. Kommissionen, EIB och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) arbetade också på att förbereda ett samförståndsavtal mellan de tre parterna om genomförandet av det eventuella framtida mandat som för närvarande diskuteras (2007-2013) för lånetransaktioner i Ryssland, Östeuropa samt södra Kaukasus[5] och Centralasien[6].

I **Medelhavsområdet** bedrivs bankens utlåning enligt mandat genom lånefaciliteten för investeringar och partnerskap mellan Europa och Medelhavsområdet (FEMIP) och sker främst inom ramen för Europa-Medelhavspartnerskapet till stöd för mottagarländernas ekonomiska utveckling. Bankens utlåning stödjer enskilda investeringsprojekt och, genom globallånesystemet, mindre projekt samt små och medelstora företag, samtidigt som den stärker den finansiella sektorn i de olika länderna. För att komplettera de återstående tillgängliga beloppen inom ramen för det befintliga mandatet (248 miljoner euro), är det tänkbart att EIB inrättar en tillfällig lånefacilitet under 2006 för att göra det möjligt för banken att upprätthålla en lämplig nivå på verksamheten i Medelhavsländerna intill dess det framtida mandatet träder i kraft.

---

[5] Ukraina, Moldavien, Vitryssland, Armenien, Azerbaijan, Georgien.

[6] Kazakstan, Rebubliken Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan,

Utöver EIB:s utlåning enligt mandatet EuroMed II och på rådets begäran har banken fortsatt med sitt program för lån från egna medel, utan budgetgarantier, inom ramen för lånefaciliteten i Europa-Medelhavspartnerskapet.

EIB:s utlåning från egna medel enligt mandatet kompletteras därutöver med räntesubventioner (för lån inom miljösektorn) och med riskkapital från EU:s budgetmedel som förvaltas av banken. Lånetransaktioner fortsatte genom stödfonden för tekniskt bistånd inom ramen för investeringar och partnerskap mellan EU och Medelhavsområdet (FEMIP) som utnyttjar medel som garanterats av Europeiska kommissionen enligt MEDA-förordningen. År 2005 utgjorde det första verksamhetsåret för förvaltningsfonden inom FEMIP ("FEMIP trust fund"), som bildades i mitten av 2004 som ett komplement till stödfonden för tekniskt bistånd genom sin inriktning på tekniskt bistånd i ett tidigare led samt riskkapitaltransaktioner.

För att formalisera ett långvarigt samarbete undertecknades 2005 ett samförståndsavtal om förstärkt strategiskt partnerskap för samarbete i de afrikanska länderna mellan Europeiska investeringsbanken, Europeiska kommissionen och Afrikanska utvecklingsbanken. EIB undertecknade förra året ett avtal med tolv sådana institutioner för att förena resurser och öka samarbetet med bilaterala finansiella utvecklingsinstitut från medlemsstaterna som även bedriver verksamhet i Medelhavsområdet. Vidare undertecknades en avsiktsförklaring med det franska biståndsorganet *Agence Française de Développement* och utvecklingsbanken KfW.

I **Asien och Latinamerika** finansierar banken projekt som är av ömsesidigt intresse för gemenskapen och de berörda länderna, t.ex. samfinansiering tillsammans med initiativtagare till EU-projekt, tekniköverföring, samarbete på energi- och miljöområdet. Sedan Tsunamikatastrofen i slutet av 2004 kan även återuppbyggnadsinsatser beviljas EIB-stöd

I **Republiken Sydafrika** är bankens målsättning att bidra till ett lyckat genomförande av landets program för återuppbyggnad och utveckling. EIB har utöver sin utlåningsverksamhet tillhandahållit förvaltningsstöd till EU-kommissionen för dess riskkapitalfacilitet.

En sammanfattning av EIB:s verksamhet sedan 2001 finns i bilagan (se tabell 2.3.1).

2.3.2. Utlåning

Fördelningen per land och sektor finns i bilagan (se tabellerna 2.3.2 a–e).

2.3.3. Riskdelning

Genom rådets beslut 2000/24/EG[7] i gällande lydelse tillhandahålls gemenskapsgarantier som täcker 65 % av det sammanlagt tecknade lånebeloppet. Enligt gällande överenskommelser om riskdelning täcker gemenskapsgarantin alla former av risker när det gäller lån till suveräna stater ("statliga garantier"), medan den endast täcker politisk risk när det gäller andra lån ("icke-statliga garantier"). Banken skulle vidare endast ta gemenskapsgarantin i anspråk när

[7] I rådets beslut 2000/24/EG uppmanas banken ”att sträva efter att i största möjliga utsträckning täcka den kommersiella risken på 30 % av sin utlåning enligt detta beslut från icke-statliga garantier på grundval av individuella regionala mandat. Denna procentsats skall utvidgas när så är möjligt och såvitt marknaden tillåter”. Under 2005 fortsatte banken arbeta för riskdelningsmålet, men nu med nivån höjd från det första mandatets 25 % till 30 %.

det gäller ett enskilt lån om projektgarantin för det lånet inte kunde tas i anspråk för att ersätta banken, antingen av politiska skäl om lånet inte beviljats en suverän stat eller av vilket skäl som helst om det gäller ett lån till en suverän stat. Banken skulle då begära återbetalning av hela det utestående beloppet eftersom varje lån i praktiken är täckt av lånegarantin till 100 %, med förbehåll för den övergripande begränsningen på 65 % för det totala garanterade skuldbeloppet.

Riskdelningen per den 31 december 2005 redovisas i tabell 2.3.3 och 2.3.3a – för varje mandat separat (för första mandatet är riskdelningsandelen oförändrad sedan slutet av 2001).

2.3.4. Samarbete med andra institutioner

I anslutningsländerna och de anslutande länderna bedrev banken sin verksamhet under 2005 inom ramen för EU-programmet för att hjälpa dessa länder förbereda sig inför anslutningen, särskilt genom att finansiera investeringar som syftar till att integrera deras infrastruktur med EU:s och genom att stödja små och medelstora företag. Projekten samfinansieras med andra institutioner såvitt detta är möjligt. Bankens verksamhet utgör således en del i en samlad strategi som följs i nära samarbete med kommissionen och, där så är lämpligt, med de internationella finansiella institut som är verksamma i området.

Banken har ett nära och fruktbart samarbete med Phare/Ispa-programmet, något som är mycket uppskattat av mottagarländerna. Förutom ofta förekommande stöd från Phare under investeringsplaneringsfasen för att säkerställa att de projektstudier och det tekniska bistånd som krävs till stöd för EIB-projekten tillhandahålls, samarbetar banken även med Phare vid samfinansiering av infrastrukturprojekt.

Samfinansieringsbidrag till projekt som finansierades av EIB under 2005 visas i bilagan (tabellerna 2.3.4 – 2.3.5). Ytterligare projekt samfinansierades inom ramen för bankens lånefacilitet inför anslutningen, vilken inte omfattas av denna rapport.

2.4. Utlåning till länder som skrivit under Lomékonventionerna och Cotonouavtalet

EIB:s totala utlåning till AVS-länder och ULT uppgick 2005 till 537 miljoner euro, varav 151 miljoner euro ur bankens egna medel och 386 miljoner euro i form av riskkapital. (se tabell 2.4).

3. BUDGETKONSEKVENSER AV UTLÅNINGEN

Utlåningen påverkar gemenskapsbudgeten i de fall då den medför garantier ur budgeten, räntesubventioner eller sker under särskilda villkor som gör att den utgör en risktransaktion för långivaren.

3.1. Garantier ur budgeten

Den 22 december 2004 beslöt rådet att bevilja en gemenskapsgaranti till Europeiska investeringsbanken för att täcka förluster avseende lån till vissa typer av projekt i Ryssland, Ukraina, Moldavien och Vitryssland (2005/48/EG). Det sammanlagda taket för de krediter som lagts upp skall vara 500 miljoner euro och EIB skall åtnjuta en extraordinär gemenskapsgaranti på 100 %.

Den 22 december 2004 beslöt rådet att ändra beslut 2000/24/EG i syfte att beakta utvidgningen av Europeiska unionen och den europeiska grannskapspolitiken (2005/47/EG).

De nya taken för respektive region är följande (belopp i euro):

EU:s sydöstra grannländer	9 185 miljoner
Medelhavsländerna	6 520 miljoner
Latinamerika och Asien	2 480 miljoner
Republiken Sydafrika	825 miljoner
Turkiet	450 miljoner

Sammanlagt får ett lånebelopp på högst 19 460 miljoner euro täckas av gemenskapsgarantier och garantierna täcker då endast 65 % av det totala utlånade beloppet (jämfört med 70 % enligt det tidigare mandatet). Enligt detta beslut uppmanas EIB att söka andra (kommersiella) slag av garantier från sina finansiella intermediäres (på kommersiell basis), och skall eftersträva att sådana garantier täcker 30 % av det samlade utlåningstaket (jämfört med 25 % enligt det tidigare mandatet).

Detta garantiprogram kommer att löpa ut den 31 januari 2007. Det kan komma att förlängas automatiskt med sex månader om lånetaket inte nåtts.

Kommissionens budget täcker dessutom 65 % av ett maximalt belopp på 600 miljoner euro till Turkiet (Terraprogrammet), vilket beviljades utan riskdelning.

Under 2005 (det sjätte året av det nya mandatet) tecknade EIB låneavtal för totalt 3 618 miljoner euro och ökade därmed det totala beloppet i det nya mandatet till 17 238 miljoner euro, vilket motsvarar 89 % av utlåningstaket, med en riskdelning som motsvarar 17 % av de tecknade lånen.

En närmare redogörelse för situationen i fråga om de olika garantiåtagandena återfinns i kommissionens halvårsrapporter om garantier som berör den allmänna budgeten[8].

3.2. Räntesubventioner

Räntesubventioner har ingått som bidragsform i ett flertal gemenskapsprogram såväl inom som utanför EU. På rådets begäran utarbetade kommissionen en övergripande utvärderingsrapport i detta ämne[9]. De flesta av dessa berörda program är vid det här laget fullbordade och påverkar således inte längre budgeten. I tabell 3.2 i bilagan redovisas de program som fortfarande pågår och de räntesubventioner som betalats ut under åren.

3.3. Riskkapital

Enligt de på varandra följande Lomékonventionerna och Cotonouavtalet genomför EIB riskkapitaltransaktioner i AVS-länderna som finansieras av EUF:s budget. En fördelning mellan transaktionerna redovisas i bilagan (se tabell 2.4).

---

8 KOM(2005) 699 och SEC(2005) 1769.

9 KOM(2000) 524, 6.9.2000.